

Výskumná štúdia NBS 6/2025

Inflácia, nezamestnanosť a dôvera v inštitúcie

Olga Popova, Milena Nikolova, Sarah Grace See a
Vladimir Otrachshenko

© Národná banka Slovenska 2025
research@nbs.sk

Táto publikácia je dostupná na internetovej stránke NBS
<https://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-vyskumu>

Prezentované názory a výsledky v tejto štúdii sú názormi autora a nevyjadrujú
oficiálne stanovisko Národnej banky Slovenska.

Práca neprešla jazykovou úpravou.

Krátke časti textu, nie viac ako dva odseky, môžu byť citované bez predchádzajúceho
súhlasu autorov, pokiaľ bude úplne uvedený zdroj.

Netechnické zhrnutie

Dôvera v národné vlády a politických lídrov je kľúčovým ukazovateľom dobre fungujúcej demokracie, ktorý ovplyvňuje súlad verejnosti s hospodárskymi politikami a podporu politických reforiem. V štúdiu analyzujeme, ako ekonomické faktory, ako je inflácia a nezamestnanosť, ovplyvňujú dôveru ľudí v národné vlády a prijatie národných lídrov. Na tento účel využívame prieskum obsahujúci odpovede približne dvoch miliónov jednotlivcov zo 148 krajín v kombinácii s informáciami o inflácii a nezamestnanosti na úrovni jednotlivých krajín. Toto je prvá štúdia, ktorá sa zaoberá spoločným vplyvom inflácie a nezamestnanosti na dôveru v národné inštitúcie v globálnom meradle.

Ukazuje sa, že vysoká nezamestnanosť je silne spojená s nižšou dôverou v národné vlády a zníženým prijatím národných lídrov. Tento vzťah je stabilný medzi krajinami na rôznych úrovniach ekonomického rozvoja. Naproti tomu spojenie medzi infláciou a dôverou je podstatne menšie – zvyčajne štyri až osemkrát slabšie – a je výraznejšie v krajinách s vyššími strednými a vysokými príjmami.

Vnímanie toho, ako dobre sa darí národnému hospodárstvu, osobná finančná neistota a korupcia sú pravdepodobne kanály vysvetľujúce, prečo inflácia a nezamestnanosť narúšajú dôveru v národné inštitúcie. Zatiaľ čo lepšie ekonomické a finančné vyhliadky jemne zmierňujú negatívne účinky nezamestnanosti na dôveru, obavy z rozsiahlej korupcie v podnikaní a vládě ich zintenzívňujú. Tieto zistenia zdôrazňujú, že dôveru v politické inštitúcie netvoria len objektívne ekonomické podmienky, ale aj to, ako ľudia tieto podmienky interpretujú a prežívajú.

Výsledky naznačujú, že vzťah medzi ekonomickými podmienkami a politickou dôverou sa v rôznych sociálnych a ekonomických skupinách líši. Identifikovanie skupiny obyvateľstva reagujúcej najsilnejšie na makroekonomické výkyvy preto môže pomáhať vo formovaní komunikačnej stratégie a verejnej diskusie. Dôsledky nezamestnanosti sú výraznejšie u jednotlivcov s nižším príjmom, zatiaľ čo účinky inflácie sú výraznejšie medzi obyvateľmi miest a jednotlivcami s vyšším vzdelaním. Rozdiely vyplývajúce zo vzdelania a miery urbanizácie sme vo vzťahu medzi nezamestnanosťou a dôverou identifikovali iba minimálne alebo žiadne. Nie je tiež možné preukázať ani to, že by status pracovnej sily alebo vek tento vzťah zmierňovali. Celkovo zistenia zdôrazňujú, že zatiaľ čo inflácia aj nezamestnanosť môžu prispieť k poklesu dôvery v politické inštitúcie, nezamestnanosť predstavuje rozšírenejší, viac konzistentný a významnejší problém.